

Prejeli smo

Spomin, ki ne usahne

Pot

Ob vsem tem, o čemer teče beseda zadnje dni ob smrti papeža Frančiška, se tudi sam vračam nazaj po poti, v mlada leta, polna spominov. Mimo Golarjevih sem hodil na Trato v trgovino, kamor me je mama pošiljala po nakupih živil, nosil kosilo atu, ki je bil železničar, vozil voziček, gar si nismo mogli privoščiti, na najeto njivo, ki smo jo obdelovali nedaleč od takratnega zahodnega prehoda čez železniške tire, in z nje, na rampo in njive. V tistih drugačnih časih sta se za primerno preživetje obdelovala vrt, njiva, sadile so se buče ob železniški progi, nabiral se je izločeni les za kurjavo na rampi za hlodovino. Vse to z namenom, da so se doma vzredili pujski, prehranili zajci, kure, za pripravo ozimnice in gretje.

Hrepenenje po boljšem

Sam sem osem let mlajši od Golarjevega Andreja. S svojimi otroškimi očmi sem

nanj gledal kot na odraslega mladeniča. Šel je po očetovih stopinjah, da se izuči za mizarja.

Na vasi je bilo kar nekaj fantov približno enake starosti. Mladim je bil svet na zahodu vedno mikaven. In dogovorili so se, da se tistega 1. novembra 1957 odpravijo na pot proti zahodni meji. Štirje med njimi so se premislili in vrnili domov. Dva izmed njih še živita v domačih Virmašah, dva sta že pokojna. Le Andrej je imel toliko poguma, moči in volje, da je sam nadaljeval pot v neznani svet. Imel je veliko srečo, da ga pri nezakonitem prehodu meje niso ujeli, lahko pa bi se njegov prebeg celo tragično končal.

Na vasi so se ljudje takrat pogovarjali, si vzeli čas za sosedo. Hodili so drug k drugemu v vas. In med njimi se je razširila novica, da je Andrej v Argentini.

Počitniško delo v opekarni sem zamenjal z delom na pošti

Otroci smo delali od malega. Iz delavskih družin nas je nekaj med poletnimi šolskimi počitnicami delalo v opekarnah.

In v gimnazijskih letih sem imel srečo, da sem med počitnicami dobil delo poštarja. Pošto sem raznašal po poštnem okolišu, tedaj ŠO1, ki je obsegal naselja Stari dvor, Grenc, Virmaše in Sveti Duh. Odprto pismo, odtujen denar Nekega dne sem Golarjevim nesel pošto, ki je prispela iz Argentine. Pri sortiranju pošte me nihče od zaposlenih poštarjev, ki so razvrščali pošto po rajonih, ni opozoril, da je pismo iz Argentine odprto. Tega nisem opazil tudi sam, ko sem pošto razvrstil po vrstnem redu, kot mi ga je narekoval teren. Ko sem pismo izročil staršem, atu Andreju in mami Anici, sta bila takoj nezadovoljna in me opozorila na to, da je pismo odprto. Trdil sem, da pisma nisem odprl jaz. Sam sem se prvič znašel v taki neljubi situaciji. In naslednji dan sta me pričakala in mi povedala, da je bil v pismu priložen denar, ki ga pa v njem ni bilo. Neugodna in neprijetna situacija, ki je nakazovala, kot da sem si denar prilastil jaz. Trdil sem, da nisem o tem nič vedel, da denarja nisem vzel. V naš odnos se je vrnilo nezaupanje, naši medsebojni odnosi so se

zelo spremenili. Če bi to vedel tedaj, kar sem izvedel kasneje, bi jima povedal, da so tedaj v komunizmu v posebnih za to namenjenih oddelkih pregledovali pošto, ki je bila namenjena v tujino in ki je prihajala iz tujine. In ne morem trditi drugače, kot da je bilo Andrejevo pismo odprto v enem od teh pregledovalnih oddelkov in da je bil verjetno ravno tedaj iz pisma odtujen tudi denar. Na ta neprijetni dogodek do danes nisem pozabil. Lahko bi rekel, da še vedno živi v moji podzvesti in me bremeni. Kajti nikoli in nikdar nisem nikomur mogel dokazati, da tistega pisma nisem odprl in da iz njega nisem odtujil priloženega poslanega denarja.

Srečanje na poti

Moj ata je za gradnjo hiše kupil parcelo od kmeta in si s tem nakupom pridobil tudi pravico in dolžnost hoje in vožnje po njihovi nekdanji kolonialni poti, ki je vodila od kranjske ceste do železnice. Zato smo prednostno hodili po tej poti, ki je potekala mimo Golarjevih in je bila hkrati najbližja pot, ki je vodila na Trato. V času študija sem skoraj vedno hodil po tej poti.

Po njej sem šel tudi tisto zasneženo zimsko torkovo jutro, 26. januarja 1971, na vlak za Ljubljano, za ob pol devetih. Otroci železničarjev smo imeli brezplačno letno vozovnico za prevoz na relaciji, povezani s stalnim prebivališčem in krajem študija. Mrakobno in zasneženo jutro ni bilo prijazno za hojo. Ko sem se spustil po blagem klančku navzdol na glavno pot, sem opazil, še bolj začutil, da se nekaj nevsakdanjega dogaja na dvorišču in poti pred Golarjevimi. Tam je stal avto, na od snega očiščenem dvorišču pred hišo ni bilo nikogar. Iz hiše se je slišala govorica. Na drugi strani poti, nasproti dvorišča, je stal moški, katerega pogled je bil usmerjen proti vhodnim vratom Golarjeve hiše. Najbolj me je pritegnil pogled na njegovo temno aktovko, ki jo je držal z desno roko. Približeval sem se mu, pogledoval nanj, ga premerjal od nog do glave. Stal je mirno, lahko bi rekel skoraj nepremično, morda celo malce negotovo. V nekem trenutku je pogledal v smeri moje hoje. Popolnoma se mi je odstrl pogled na nje-

gov obraz. Opazil sem, da stoji ob poti človek meni neznan obraznih potez. Spraveval sem se, le kdo je ta človek, ki stoji tu ob poti, to jutranjo uro. Je morda tujec? Korak za korakom sem nadaljeval hojo. Ko sem šel mimo njega, sva se gledala iz oči v oči. Neznanca sem pozdravil z običajnim dober dan in nadaljeval svojo pot na železniško postajo.

Ni preteklo veliko časa, ko so se po vasi razširile govorice, da je Golarjeve v Andrejevem imenu obiskal pater iz Argentine.

Razrešena skrivnost

Potem je preteklo veliko let. Ko se je pisalo leto 2013, se je izvedelo, da je Golarjeve tedaj obiskal pater Jorge Mario Bergoglio, ki je postal novi papež Frančišek.

Andrejeva zasluga je, da sem se tedaj nepričakovano srečal s patrom, ki je postal novi papež. Sam pa skozi splete življenjskih okoliščin v srcu ohranjam zgodbi, ki mi ju je bilo dano doživeti v Virmašah – in mislim, da to ni bilo samo naključje.

JURIJ SVOLJŠAK